

Duygusal Zekâ ve Ebelik*

Emotional Intelligence and Midwifery

Hediye BEKMEZCİ¹

Serap EJDER APAY¹

Hava ÖZKAN¹

¹Atatürk Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi, Erzurum

Yazışma Adresi/
Correspondence
Dr. Hava ÖZKAN, Atatürk
Üniversitesi Sağlık
Bilimleri Fakültesi,
Erzurum, E-mail:
havaorhan67@hotmail.com

Geliş Tarihi/Received:
2014-07-23
Kabul Tarihi/Accepted
2014-09-09

HSP 2014;1(2): 95-101

Özet

Duygusal zekâ, bireylerin öncelikle kendi duygularını anlamalarını ve yönetebilmelerini sağlayan, bunun yanında başkalarının duygularını anlayabilme, empati kurabilme, motivasyonlarını artırma ve özgüven duygularını geliştirme olanağı tanıyan bir kavramdır. Duygusal zekâ, ebelik uygulamalarında profesyonel ilişkilerin ve karmaşık olaylarda farklı bakış açılarının gelişmesine yardım edebilir. Ebeler, gebelere empatik bir tutumla yaklaştıklarında onların gereksinimlerini daha doğru saptayabilir ve olumlu sonuçlar elde edebilirler. Çünkü ebe tarafından anlaşıldığını hisseden birey önemsendiğini, ona güvenildiğini ve kendisine değer verildiğini düşünür. Bu durum ebenin bireye ulaşmasını kolaylaştırarak bireyin bakımı kabul etmesini de kolaylaştıracaktır. Duygusal zekâyı kullanma, çalışma yaşamında başarıya ulaşmanın bir anahtarı olarak görülmektedir. Mesleki başarıya ulaşmak ve etkili ebelik bakımı vermek için; ebelik eğitimi başladığı andan itibaren, ebe adaylarının duygusal zekâlarını kullanma ve geliştirmeye yönelik becerileri kazanmaları sağlanmalıdır. Duygusal zekânın gelişimi ile birlikte sağlık çalışanlarının mesleki yaşamlarında başarılı olabilmeleri kritik düşünebilme, eleştirel bakabilme, sorgulayabilme ve karar verme yeteneklerinin artması ile mümkün olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Zekâ, duygusal zekâ, ebe, uygulama, eğitim

Abstract

Emotional intelligence is a concept that primarily enables individuals to understand and manage their own feelings, understand the feelings of other people, establish empathy, increase their motivation, and develop the senses of self-confidence. Emotional intelligence may enable the development of professional relations in midwifery practices and different viewpoints in complex situations. If midwives approach the pregnant women with an emphatic attitude, they could determine their needs more accurately and obtain positive results since the individual who feels that she is understood by the midwife will think that she is considered important, trusted, and appreciated. This condition will enable the midwife to reach the individual and by this way, the individual will accept the care. Using the emotional intelligence is considered a key in succeeding in professional life. In order to succeed in professional life and provide an efficient midwifery care; it is required to enable preservice midwives to become skilful at using and developing their emotional intelligence as from the beginning of the midwifery training. The development of the emotional intelligence will enhance the skills of healthcare professionals such as critical thinking, critical approaching, questioning and decision making in order to succeed in professional life.

Key Words: Intelligence, emotional intelligence, midwife, practice, training

*Çalışma II. Uluslararası III. Ulusal Ebelik Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Giriş

Geçtiğimiz yüzyıla damgasını vuran entelektüel zekâ, 21. yüzyılda kendine güçlü bir rakip bulmuştur. ¹ Duygusal zekâyâ olan ilgi M.Ö. 350 yıllarına Aristo'ya kadar dayanır. Aristo, duygular uygun durumda ve uygun kişilere, uygun şekilde açıklanırsa anlamlı olacağını belirtmiştir. ² Günümüzde bilim insanları; bir kişinin başarılı olabilmesi için hem entelektüel hem de duygusal zekâyâ sahip olması gerektiğini belirtmektedir. ¹ Duygusal zekâ kavramı, sosyal psikoloji, nöro-biyoloji, bilişsel psikoloji bilimlerinde son zamanlarda; bireylerin tepkilerini ve özellikle yaşam olaylarını incelemek için yeniden önem kazanmaya başlamıştır.²

Duygusal Zekânın Tanımı

Zekâ, insanın öğrenme sürecinde, anlama, kavrama, parçaları veya ilgileri ilişkilendirme, bütünleştirme, değerlendirme ve yorumlama yapma aşamalarında yönlendirici olan bilişsel ve duygusal özelliklerle yakından ilişkili bir kavramdır.³ Duygusal zekâ, bireylerin öncelikle kendi duygularını anlamalarını ve yönetebilmelerini sağlayan, bunun yanında başkalarının duygularını anlayabilme, empati kurabilme, motivasyon artırma ve özgüven duygusunu geliştirme olanağı tanıyan bir kavramdır. Bundan dolayı, duygusal zekânın geliştirilmesi konusuna verilen önem artmaktadır.⁴

Duygusal zekâyâ ilişkin en önemli üç model Salovey ve Mayer, Bar-On, ve Goleman'ın geliştirdiği modellerdir.⁵ Salovey ve Mayer duygusal zekâyı, akademik zekâyâ benzeyen, bireyin algılayabildiği, değerlendirebildiği ve duygularını açıklayabildiği zamanda meydana gelen ve öğrenilen bir yetenek olarak tanımlamışlardır.^{2, 6} Bar-On duygusal zekâyı, kişisel özelliklerin ve yeteneklerin bir dizisine benzer olarak kavramsallaştırmıştır.² Bar-On'a göre duygusal zeka beş ana boyutta açıklanmaktadır. Bunlar; içsel dünya alanı (kişisel beceriler), dış dünya alanı (kişiler arası beceriler), uyumluluk (adaptasyon), stresle başa çıkabilme ve genel ruh durumu boyutlarıdır.⁷ Goleman duygusal zekâyı, empatide gerekli olan önemli bir sosyal beceri olarak kabul etmiştir.² Ayrıca kişisel ilişkilerde bireyin süreci tanımlamasını, duyguları yönetmesini ve yaşam olayları ile mücadele ederek kişilerarası ilişkilerde başarılı olmasını sağlayan temel yetenekleri temsil eden çok boyutlu kavram olarak tanımlanmıştır.^{2, 8}

Son yıllarda yapılan araştırmalar, entelektüel zekânın hayattaki başarıya katkısının %10'dan fazla olmadığını göstermektedir.^{1, 9} Duygusal zekâ kavramının son yıllarda daha çok önem verilen ve tartışılan bir kavram olmasının nedeni hayatta başarı ve mutluluğun sağlanabilmesinde, belirli bir entelektüel zekâ düzeyinin yanı sıra, bireylerin duygusal zekâyâ da sahip olmalarının gerekliliğidir.⁴

Duygusal Zekânın Önemi

Duygusal zekâ motivasyon, yaratıcılık ve performans yeteneğini içerir. Başarısızlık ve zorluklarla karşılaşıldığında ısrar etme yeteneği sağlar.² Ayrıca iş performansının, takım çalışmasının ve etkili iletişimin belirleyicisi olarak kullanıldığı gibi geniş ölçüde kişisel eğitim ve personel alımı için de bir araç olarak kullanılmaktadır.^{2, 10} Çalışma hayatında sadece kişinin hangi mesleki bilgi ve becerilere sahip olması gerektiğinin yanı sıra birbirleriyle nasıl ilişki kurdukları ve nasıl anlaştıkları konuları da önem kazanmaktadır. Günümüz yönetim anlayışında bireysel üstün özellikler ve başarılar değil, ekiplerin

üstünlükleri ve başarıları daha önemli hale gelmiştir. Ekipte birlikte çalışabilmenin, başarılı ve verimli olabilmenin yolu, ekip üyelerinin duygusal zekâya sahip olmalarıyla yakından ilişkilidir. ⁹ Duygusal zekâ ile ilgili farklı alanlarda yapılmış çalışmalar tablo 1’de özetlenmiştir.

Duygusal zekâ düzeyi, hem bireysel tatmini hem de iş başarısını doğrudan etkilemekte, ekip çalışması yapılan kurumlarda ortak güç oluşturmak için geliştirilmesi zorunlu özellikler arasında yer almaktadır.¹ Duygusal zekâ, zaman içinde bireyin olgunlaşması, sosyalleşmesi ve entelektüel düzeyinin artırılması yolu ile geliştirilebilen bir kavramdır. Duygusal zekâ düzeyi yüksek olan bireylerin liderlik, yenilikçilik ve etkili yöneticilik özellikleri ile ön planda yer almayı başardıkları bilinmektedir.¹⁸ Duygusal zekânın gelişimi için; deneyimler gerektirmekte, iyi rol modelleri ve rehberler gerekmektedir.²

Duygusal Zekâ ve Ebelik

Ebe, doğum öncesi, doğum ve doğum sonrası dönemde gerekli bakım ve danışmanlığı sağlar, normal doğumları kendi sorumluluğunda yaptırır ve yenidoğanın bakımını yapar. Görev sınırları, doğum öncesi eğitimi, anne-babalıktan başlayarak aile planlaması ve çocuk bakımına kadar uzanmaktadır.¹⁹ Hunter, duygusal desteğin anne-ebe ilişkilerinde ve verilen hizmetin kalitesi üzerinde önemli etkiye sahip olduğunu belirtmiştir. Ebeler, kadın ve ailesine bakım verirken heyecan ve mutluluğun yanı sıra stres, acı, korku, üzüntü gibi durumlar ile karşı karşıya kalmaktadır. ^{20,21} Hunter ve Deery, ebelerdeki duygusal zekâyı Hochschild’in teorik çerçevesini kullanarak incelemişler ve ebelerin çok fazla duygusal işlerinin olduğunu rapor etmişlerdir.² Vitello-Cicciu iş yerinde stres ve sağlıksız duyguları vurgulamıştır. Bunun anlamı çalışanların onlardan beklenen duyguları hissetmeleri için kendilerini zorlamasıdır. Örneğin, iş yerinde baskı altında ve yoğun çalışan ebelerin bakımda kadınlara olumlu imaj verebilmek için mutlu hissetmeye ve işlerinden memnun görünmeye eğilimli olmalarıdır. Ebelerin gerçekte ne hissettiği ve beklenen hislerinin ne olduğu arasında “uyumsuzluk veya ahenksizlik” vardır.^{2,22} Eğer bu duygular yönetilmezse, onlarda tükenmişlik ve psikolojik hastalıklarla sonuçlanabilir. Döngü içinde, sağlıktaki tükenmişlik ve ebelik/hemşirelik, hasta memnuniyetsizliğinin kayıtları ile bağlantılı olmasından dolayı bakımın kalitesine yansıtılabileceği vurgulanmaktadır.² Hunter, ebelerin sahip oldukları duyguları, diğerlerinin duygularını anlamak ve kendi duygularını ifade edebilmek için ebelik uygulamalarında çok gerekli olduğunu kabul etmiştir. Hunter ve Deery, duyguların önemini kabul etmede başarısız olan ebelerin “duygusal tarafsızlık” olarak tarif edilen bir yaklaşım eğiliminde olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum duygusal sorunlardan kaçınmayı ve pratik işlere odaklanmayı, profesyonel olarak bağımsız olmayı, baş etme stratejileri geliştirmeyi içerir. Bütün bunlar da ebelik mesleğini soğuk bir robot olarak gösterirken ebelik uygulamalarında kadın merkezli yaklaşıma da engel olabileceği ifade edilmiştir.^{2,23}

Duygusal zekâ, ebelik uygulamalarında profesyonel ilişkilerin ve farklı bakış açılarının gelişmesine yardım edebilir. Gebelik, doğum ve doğum sonrası bakımı gerçekleştirirken ortaya çıkabilecek sorunları çözmede, ebelerin duygusal zekâlarını kullanmaları problem çözme yeteneklerini artıracaktır.² Ebelik bir yardım mesleğidir. Yardım etmede temel amaç, karşılıklı güvene dayalı iletişim ve etkileşim içinde, hizmet verilen bireyi tanımlamak ve sorunları ile baş edebilir, gereksinimlerini karşılayabilir hale gelmesini

sağlamaktır.^{24,25} Etkili kişilerarası ilişkiler kurma, yardım etme ve danışmanlık becerileri bir ebenin edinmesi gereken davranışlar olup kaliteli ebelik bakımının ön koşullarıdır.

Anlaşılacak, temel insan gereksinimlerinden biri olup ve bireyi doğru bir şekilde anlama ebenin empati becerisiyle ilişkilidir. Ebeler hastalara empatik bir tutumla yaklaştıklarında onların gereksinimlerini daha doğru saptayabilir ve olumlu sonuçlar elde edebilirler. Çünkü ebe tarafından anlaşıldığını hisseden birey önemsendiğini, kendisine güvenildiğini ve değer verildiğini düşünür. Bu durum ebenin bireye ulaşmasını kolaylaştırarak bireyin bakımı kabul etmesini de kolaylaştırır. Böylece, bireyselleşmiş bakım ve olumlu tedavi edici ortam sağlanarak bireyin iyileşme hızı artar, tedavi ve bakımın olumsuz sonuçları azalır.²⁵

Duygusal zekâsını geliştiren ve ruh sağlığı iyi olan ebelerin artması mesleki sorunlarını çözmelerine katkı sağlar. Duygusal zekâ özellikleri içinde özellikle “öz-farkındalık” kişilerin düşüncelerini, anlaşmazlıklarını, sınırlarını ve içinde buldukları durumlardan nasıl etkilendiklerini anlama süreci olduğundan dolayı ebelere onların duygularını, davranışlarını ve tepkilerini yorumlamada yardım eder.²⁶

Ebelerin, kadınları desteklemek ve kadın merkezli bakım sağlamak için kendi öz-farkındalıklarının geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Annelik bakımında duygusal zekânın artan önemi, kadınların ve ailelerinin aldığı bakımın kalitesini etkileyerek ebelerin etkinliğini arttıracaktır. Artan duygusal zekâ ile ebelerin kadınlar ve meslektaşlarıyla etkili ilişkiler geliştirmesini sağlayacak ve iş yeri baskısına karşı mücadelede ebelere katkı sağlayacaktır.² Bu doğrultuda duygusal zekâsı yüksek kişiler, fikirlerini açık ve doğrudan dile getirmekte, hem kendilerini hem de birlikte çalıştıkları kişileri, hasta ve sağlam bireyleri istenilen sonuca yönelik olarak rahat bir biçimde harekete geçirebilmekte, zor şartlar altında olumlu düşünme tarzını koruyarak motivasyonun yüksek olmasını sağlamak ve çatışmaları olumlu atmosferi koruyarak çözüme yönelik olarak sonuçlandırmaktadırlar.⁹

Eğitimcilerin, hem teorik hem de ebelik uygulamalarındaki karmaşık yaşam durumlarında artan duygusal sorunlar için ebe öğrencileri hazırlaması gerekir.^{2,27} Duygusal zekâyı kullanma, çalışma yaşamında başarıya ulaşmanın bir anahtarı olarak görülmektedir. Mesleki başarıya ulaşmak ve etkili ebelik bakımı vermek için; ebelik eğitimi başladığı andan itibaren, ebe adaylarının duygusal zekâlarını kullanma ve geliştirmeye yönelik becerileri kazanmaları sağlanmalıdır.² Duygusal zekânın gelişimi ile birlikte sağlık çalışanının mesleki yaşamlarında başarılı olabilmeleri, kritik düşünebilmeleri, eleştirel bakabilmeleri, sorgulayabilme ve karar verme yeteneklerinin artması ile mümkün olabilecektir. Dolayısıyla gerek mesleğe başlamadan okul yıllarında verilen eğitim programlarında gerekse mesleğin uygulanması sırasında çalışanların “duygusal zekâ” becerileri geliştirilmeye çalışılmalıdır.²⁸

Sonuç olarak; duygusal zekâ, insanın kendisinin ve diğer bireylerin duygularını anlamının bir yoludur. Ebeler, mesleki başarıya ulaşmak ve etkili ebelik bakımı vererek kadın ve ailesinin aldığı bakım kalitesini yükseltmek için duygusal zekâ becerilerini etkin şekilde kullanmalıdır. Bireylerin sahip oldukları duygusal zekâ ve bunun etkin bir şekilde kullanılabilmesi, yaşamın her alanında başarının elde edilmesinde temel faktördür.

Tablo 1. Duygusal Zekâ ile İlgili Farklı Alanlarda Yapılmış Çalışmalar

Yazar (Yıl)	Çalışmanın Adı	Çalışmanın Sonuçları
Yüksek Özdemir A, Özdemir A. (2007)	Duygusal Zekâ ve Çatışma Yönetimi Stratejileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi: Üniversitede Çalışan Akademik ve İdari Personel Üzerine Uygulama.	Üniversite çalışanlarının, duygusal zekâ boyutları ve kullandıkları çatışma yönetimi stratejileri arasındaki ilişkilerin saptanması amacıyla yapılan çalışmada özellikle işbirliği ve uzlaşma stratejilerinin daha çok tercih edildiği ve çatışmaları yönetmede daha etkili olarak algılandıkları belirtilmiştir. Bu stratejilerin tercih edilmesinde ise çalışanların özellikle kendini motive etme boyutunun yani tüm zorluk engel ve alınan olumsuz sonuçlara rağmen başarıya odaklanabilmesinin ve de sosyal beceriler boyutunun etkili olduğu belirlenmiştir.
Yılmaz Kuşaklı M, Bahçecik N. (2008)	Yönetici Hemşirelerin Duygusal Zekâ Yetenekleri ve Liderlik Davranışları	Duygusal zekâları yüksek yönetici hemşirelerin mesleklerinde işbirlikçi, destekleyici ve yapıcı üyeler oldukları, insan ilişkilerine duyarlı ve sahip oldukları, yeteneklerini ve deneyimlerini grubun amaçlarına katkıda bulunmak için kullandıkları, başka kişilerin duygularının farkında oldukları ve onları değerlendirerek neyi, nasıl ve niçin hissettiklerini anladıkları, problemleri fark edip etkin çözümler ile uygulama yeteneğine sahip kişiler oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.
Kızıl Ş. (2014)	Öğretmenlerin Duygusal Zekâları İle Örgütsel Adanmışlıkları Arasındaki İlişki (Balıkesir İli Örneği).	Duygusal zekâ düzeyi yüksek öğretmenlerin, örgütsel adanmışlık düzeyinin de yüksek olacağı, okula adanma, öğretim işlerine adanma, öğretmenlik mesleğine adanma, çalışma grubuna adanma kısacası örgütsel adanmışlık düzeyinin yüksek olacağı belirtilmektedir.
Sü Eröz S. (2011)	Duygusal Zekâ ve İletişim Arasındaki İlişki: Bir Uygulama	Turizm sektöründe çalışan yöneticilerin duygusal zekâ yeterliliklerini ve iletişim becerilerini ölçmek amacıyla yapılan çalışmada; bireylerin duygusal zekâsının yüksek olması, işletmelerde örgütün ve kurumun duygusal zekâsının yüksek olmasına sebep olacağını ve dolayısıyla duygusal zekâsı ve iletişim yeteneği yüksek olan bireylerin oluşturduğu işletmelerin başarılarını sürdürülebilir kılacağını belirtmiştir.
Delice M, Günbeyi M. (2013)	Duygusal Zekâ ve Liderlik İlişkisinin İncelenmesi: Polis Teşkilatı Örneği	Polis liderlerinin duygusal zekâ seviyeleri arttıkça liderlik davranışları değerleri de olumlu olarak artmaktadır. Polis liderlerinin duygusal zekâlarının artması onların liderlik davranışlarına olumlu katkılar sağlayacak ve polis liderlerinin kurumsal hedefleri gerçekleştirmedeki ve kalite, verim ve performansı arttırmadaki katkıları da artacaktır. Polis liderlerinin etkili ve başarılı olması da Polis Teşkilatının suçların önlenmesi ve aydınlatılması konusunda daha başarılı olacağı anlamına gelmektedir. Ayrıca, polis liderlerinin yüksek duygusal zekâ seviyelerine sahip olmaları polislik mesleğinin doğasında bulunan strese karşı polis liderlerini daha güçlü yapacak ve polis liderleri stresle mücadelede daha başarılı olabileceği belirtilmektedir.
Kavcar B. (2011)	Duygusal Zekâ İle Akademik Başarı ve Bazı Demografik Değişkenlerin İlişkileri: Bir Devlet Üniversitesi Örneği	Duygusal zekâ düzeyi ile akademik başarı arasında pozitif ilişki olduğu ve dolayısıyla gerek işletmecilik eğitimi veren kurumların, gerekse işletmecilik öğrencilerinin, amaçlarını gerçekleştirmede duygusal zekâ becerilerinden faydalanabilecekleri ortaya konulmuştur. Üniversite eğitimini tamamlayarak iş yaşamına geçiş yapacak olan öğrencilerin istedikleri işlere girebilmek, iş yaşamındaki problemlerle başa çıkabilmek ve diğer çalışanlarla uyum içerisinde çalışabilmek için sahip olması gereken bazı özel becerilerden bir tanesinin duygusal zekâ becerisi olduğu belirtilmiştir.
Avşar G, Kaşıkçı M. (2010)	Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinde Duygusal Zekâ Düzeyi	Kişisel ve mesleki yaşamda başarının temeli olarak nitelendirilen duygusal zekânın, hemşirelikteki öneminin ve katkısının hem eğitimcilere hem de öğrencilere çeşitli programlar aracılığı ile aşılması gerektiği belirtilmiştir. Duygusal zekânın gelişimi ile öğrenci hemşirelerin, mesleki yaşamlarında başarılı olabilmeleri için kritik düşünme, eleştiri yapabilme, sorgulayabilme vb. yeteneklerinin artırılacağı ve duygusal zekânın gelişimi için eğitim programları oluşturulması gerektiği ve en kısa zamanda eğitime yansımalarının sağlanması gerektiği belirtilmiştir.

Kaynaklar

1. Akkoç Z. Duygusal zekâ [Emotional intelligence] [Yüksek Lisans Bitirme Projesi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Institute of Social Sciences, Kahramanmaraş Sütçü İmam University], Kahramanmaraş, Türkiye, 2007.
2. Patterson D, Begley A. An exploration of the importance of emotional intelligence in midwifery. *Evidence Based Midwifery* 2011; 9(3):128-134.
3. Güney S. [Behavioral sciences] Davranış bilimleri. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım; 2000. s. 225.
4. Doğan S, Demiral Ö. [The role and importance of emotional intelligence in success of the institutions] Kurumların başarısında duygusal zekânın rolü ve önemi. *Yönetim ve Ekonomi* 2007; 14(1): 209-230.
5. Lee Fen Ming (Ellen). Conflict management styles and emotional intelligence of faculty and staff at a selected college in Southern Taiwan [Unpublished Doctoral Dissertation]. University of South Dakota, South Dakota, 2003.
6. Salvoy P, Mayer J. Emotional intelligence. *Imagination, Cognition & Personality* 1990; 9(3):185-211.
7. Deniz ME, Yılmaz E. [Investigation of the relationship between university students' emotional intelligence and stress coping styles] Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ ve stresle başa çıkma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 2006; 3(25):17-26.
8. Akerjordet K. EI: Part 1: The development of scales and psychometric testing. *Nursing and Health Sciences* 2009; 11: 58-63.
9. Çetinkaya Ö, Alparslan A. [Effects of emotional intelligence on communication skills: A research on college students] Duygusal zekânın iletişim becerileri üzerine etkisi: Üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 2011;1.
10. Akerjordet K, Severinsson E. Emotionally intelligent nurse leadership: a literature review study. *Journal of Nursing Management* 2008; 16:565-577.
11. Yüksek Özdemir A, Özdemir A. [Examine of the relationships between emotional intelligence and conflict management strategies: practice on academic and administrative staff working in university] Duygusal zekâ ve çatışma yönetimi stratejileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi: üniversitede çalışan akademik ve idari personel üzerine uygulama. *Selçuk University Social Sciences Institute Journal* 2007;(18):393-410.
12. Yılmaz Kuşaklı M, Bahçecik N. [Emotional intelligence and leadership behaviors of nurse managers] Yönetici hemşirelerin duygusal zekâ yetenekleri ve liderlik davranışları. *İ.Ü.F.N. Hem. Dergisi* 2012;20(2):112-119.
13. Kızıl Ş. Öğretmenlerin duygusal zekâları ile örgütsel adanmışlıkları arasındaki ilişki (Balıkesir ili örneği) [The relationships between emotional intelligence and organizational commitment of teachers (an example of Balıkesir province)][Yüksek Lisans Tezi]. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Institute of Social Sciences, Okan University], İstanbul, Türkiye, 2014.
14. Sü Eröz S. Duygusal zekâ ve iletişim arasındaki ilişki: bir uygulama. [The relationships between emotional intelligence and communication: an application] [Doktora Tezi].

- Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Institute of Social Sciences, Uludağ University], Bursa, Türkiye, 2011.
15. Delice M, Günbeyi M. [Investigation of the relationship between emotional intelligence and leadership: an example of police] Duygusal zekâ ve liderlik ilişkisinin incelenmesi: polis teşkilatı örneği. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 2013;27(1):209-239.
  16. Kavcar B. Duygusal zekâ ile akademik başarı ve bazı demografik değişkenlerin ilişkileri: bir devlet üniversitesi örneği. [The relationship between emotional intelligence and academic achievement and some demographical variables: a study on a state university] [Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü [Institute of Social Sciences, Ankara University], Ankara, Türkiye, 2011.
  17. Avşar G, Kaşıkçı M. [Emotional intelligence levels of students of nursing college] Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinde duygusal zekâ düzeyi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2010; 13(1):1-6.
  18. Cadman C, Brewer J. Emotional intelligence: a vital prerequisite for recruitment in nursing. *Journal of Nursing Management* 2001; 9: 321-324.
  19. Daşdibi Beydilli E. [Yesterday and today of midwifery] Ebeliğin dünü ve bugünü. 1 ed. Ankara: Alter Yayıncılık 2007. s. 36.
  20. Hunter B, Warren L. Midwives' experiences of workplace resilience. *Midwifery* 2014:1-9.
  21. Hunter B. Mapping the emotional terrain of midwifery: What can we see and what lies ahead? *International Journal of Work Organisation and Emotion* 2010; 3:253-269.
  22. Vitello-Cicciu J. *Nursing Management* 2003; 34 (10): 28-32.
  23. Hunter B, Deery R. Building our knowledge about emotion work in midwifery: combining and comparing findings from two different research studies. *Evidence based midwifery* 2005; 3:10-15.
  24. Tutuk A, Al D, Doğan S. [Determining communication skills and emphatic levels of nursing students] Hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerisi ve empati düzeylerinin belirlenmesi. *CÜ Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi* 2002; 6: 36-41.
  25. Cevahir R, Çınar N, Sözeri C, Şahin S, Kuşuoğlu S. [Evaluation of the empathic skills of midwifery students with respect to the classes they are attending] Ebelik öğrencilerinin devam ettikleri sınıflara göre empatik becerilerinin değerlendirilmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi* 2008; 3: 3-15.
  26. Sharif F, Rezaie S, Keshavarzi S, Mansoori P, Ghadakpoor S. Teaching emotional intelligence to intensive care unit nurses and their general health: A randomized clinical trial. *The International Journal of Occupational and Environmental Medicine* 2013; 4(3):141-148.
  27. McQueen AC. Emotional intelligence in nursing work. *Journal of Advanced Nursing* 2004; 47:101-108.
  28. Onay M, Uğur B. [Satisfaction silent magic in health: "emotional intelligence"] Sağlıkta memnuniyetin sessiz sihri: "duygusal zekâ". *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi* 2011; 3(2):23-34.